

Referat fra seminar på Stortinget 20.10.2004

HVA SKAL TIL FOR Å ØKE ANDEL AV KVINNER SOM STARTER EGNE VIRKSOMHETER?

INNLEDNINGER – DEL 1

Stortingspresident Jørgen Kosmo åpnet miniseminaret ved å gratulere arrangørene. Han mener det er på høy tid med et slikt seminar, da det er svært viktig å sette fokus på kvinner og norsk økonomi.

Han presiserte at temaet og spørsmålet om innovasjon er viktig for hele samfunnet.

Han viste tegn til bekymring om hvilke næringer vi skal leve av om vi ikke tar noe harde grep nå. Uten vekst vil Norge bli et land med lite industri og bli en servicenasjon.

Tradisjonelt har vi stolt på at det er menn med tekniske løsninger som skal løse utfordringene, det kan vi ikke fortsette med. Tradisjonelt har kvinner et annet perspektiv enn menn, vi starter også annerledes. Her mener Kosmo kvinner må utvide den arenaen vi skal og bør spille på. I dag ser vi at kvinner har en ny type utdannelse, vi er mer kjent med de tradisjonelle mannsyrkene, derfor er dette en arena som nå ligger åpen for kvinner i dag. Han ønsker at kvinner skal bruke sitt kreative side og sine muligheter til nyskapende virksomhet.

Han legger også vekt på at fremtiden i Norge ligger innenfor den enkelte bedrift. Derfor er det også viktig å fokusere på hvordan kvinner skal ha innflytelse på motivasjonen i allerede eksisterende virksomheter. Kvinner må få mer rom til å påvirke innovasjon og forbedring i allerede eksisterende bedrifter.

8-10 av de produktene vi skal selge på den internasjonale markedet er ennå ikke oppfunnet.

Nye land vil stå for fremtidig produksjon, Norge kan og bør bidra med kunnskap her.

Kosmo ønsker nettverket og deltakerne lykke til med den store oppgaven vi har foran oss. Samfunnet må legge til rette for hvordan vi skal lykkes.

Det viktigste er at risikoen for å forlate fast arbeid ikke er så stor i tiden fremover slik den faktisk er i dag.

Det er behov for en ny lovgivning og et sosialt sikkerhetsnettverk.

Det må skapes politisk debatt om disse behovene, Kosmo mener at forandringer i alle tilfeller skjer gjennom politisk debatt. Politikerne gjør ikke slike forandringer av seg selv.

Det må komme en debatt og krav om at ting må legges bedre til rette.

Konklusjon fra seminarleder Bitten Schei: det kreves av oss og alle: kreativitet – hjerne – og vilje.

Innovatør Bitten Schei fra Mother Courage:

Det er nettverk for kvinner og innovasjon som er arrangør av dette møte.

Vi ønsker å lyssette gründerrollen med en kvinneprofil.

Hvilken rolle den har for verdiskaping og innovasjon i Norge.

Gründerrollen for kvinner har lav status.

Stereotypen for en gründer er en mann. Ernst & Youngs regionskåring i går kveld hadde fire mannlige finalister fra region sør.

Å være gründer er en kampkunst, der du må lære deg å svømme oppover i fossen. Det er en rolle som kontinuerlig krever at du arbeider i din egen risikosone.

Jeg er veldig inspirert av filosofen Simone de Beauvoir som sier at den eneste frie kvinne er den som eier sin egen virksomhet.

Å være gründer er veien fra trygghet til frihet.

Prøv det den som tør!

I Dagens Næringsliv står det følgende:

-Tro ikke at det er likestilling innenfor begrepene innovasjon, entreprenører og gründere. Det er i så fall et bedrag. For gründervirksomhet er som hoppidretten. Den er mannsdominert. Kvinnelige entreprenører får ikke de samme rettigheter som de mannlige akkurat som i hopp. Menn deltar i skiflygingsrenn, mens de kvinnelige hopperne må nøye seg med prøvehopping i de aller største bakkene.

Det som Nettverk for kvinner og innovasjon har til felles er ønsket om å bidra til å øke andel bedrifter som startes av kvinner. Mennesket må realisere sine drømmer og tro på eget talent. I tillegg til det som ligger hos individet må samfunnet rundt støtte opp om slik aktivitet.

Det konkrete målet i dag er :

En tverrpolitisk enighet om en nasjonal handlingsplan for kvinners innovasjonskraft og entreprenørskap.

Under dette må det ligge en beskrivelse av nåsituasjonen, muligheter og barrierer.

Direktør Agnes Beate Steen Fosse fra eforum:

Hva er innovasjon?

Vi må vite hva vi snakker om når vi diskuterer dette! Det er et behov for et felles begrepsapparat.

Nyskaping: noe helt nytt!

Innovasjon: gamle elementer på nye måter.

Gründer: innovativ og nyskapende og tørre å gjøre noe med det.

Refererte til Bente Sollid – kvinner vil sitte i styrer, men få vil bygge stort selv.

Men alle kvinner kan ikke være like og det er vel heller ikke et mål. Det vi kan gjøre noe med er å oppmuntre kvinner til å tenke nytt og utradisjonelt og legge forholdene til rette for ny aktivitet.

- Behov for felles begrepsforståelse

- Nyskaping – helt nytt

- Innovasjon – kjente elementer koblet på en ny måte

- Gründer = en som er innovativ eller nyskapende, en som tørr
- 90% av investeringene i innovasjon og nyskaping er i produkter
- 10-20 % av verdiene som skapes kommer fra disse investeringene
- De største verdiene skapes gjennom innovasjon i forretningsideer og nettverk (finansiering) og gjennom innovasjon i salg/markedsføring, merkevarebygging, distribusjon med mer (leveranser)

- Internasjonalisering og teknologianvendelse er viktig
- Verdiskaping må skje basert på et internasjonalt fokus og anvendt IKT
- Internasjonalisering og teknologianvendelse gir muligheter, inkl. kvinne muligheter
- Vi må jobbe med vår egen kultur og våre holdninger.
- Vi må tro at vi kan lykkes og sette STORE mål
- Vi må vite hva vi vil
- Vi må bevilge, ikke bare prate
- Vi må forstå situasjonen og handle basert på denne
- Vi er ikke i en krise
- Vi lider ikke nød
- Vi må fremelske og verdsette personlig engasjement
- Vi må dyrke forskjeller og støtte de som ønsker å satse
- vi må også respektere de som ikke vil og ikke gjøre dette til noe alle skal være med på
- Nettverke og sikkerhet
- Vi må skape Næringslivshelter
- Næringslivstopper har dårlig rykte
- Vi har idéer, men mangler nettverk, penger mm
- Vi må legge systemene på plass
- Kultur for å skape kultur for å feile kultur for å satse

Fra ord til handling, fra planer til gjennomføring i næringsliv og politikk

- Ha en visjon
- Klare, kommuniserte og forankrede mål
- Konkrete planer for hvordan man skal arbeide for å nå målene
- De rette menneskene til å arbeide med planene
- Gjennomførings- og beslutningsevne
- Tilstrekkelige ressurser tilgjengelig
- Beslutninger må følges opp med mennesker og penger
- Langsiktighet – "stayerevne"

Kvinnefokus

- For få kvinner i ledende posisjoner i næringslivet
- For få kvinner som starter for seg selv
- Men gjør de det befinner de seg på en maskulin arena
- Manglende nettverk og sikkerhetsmekanismer
- Sterke kvinner skremmer
- En kvinne som atarter for seg selv ER tøff
- Mange er ikke ivaretatt for samfunnets tradisjonelle omsorgsperson.
- Kvinner kan og vil og får det til !

Kompetanseutvikling og holdningsendring

- Begynne i skoleverket

- 20% av dem som er med i ungt entrepenørskap starter for seg selv, av totalen kun 4%
- Endre etablere holdninger og syn på livet
- Endre syn på næringslivet
- Lære hvordan man angriper ting i ulike situasjoner
- Lære å lære
- Lære å feile!
- Etablere mentorprogrammer
- Livslanglæring
- Utvikling basert på det vi kan
- Systemer for de som allerede er i jobb så vel som de nyutdannede.
- Muliggjøre og tilrettelegge for å jobbe med innovasjon og nyskaping mens man er i jobb eller jobbsøkesituasjon, så vel som når man er nyutdannet.
- Etablere nettverk - innovasjonsforum for kvinner

Likestillingsminister Laila Dåvøy:

Hun har en faglig kommentar.

Økt mangfold gir økt verdiskapning.

7. mars i fjor kom forslaget om en lovfestet kjønnsbalanse i styrerommene.

Dette blir en lov snart om ikke næringslivet klarer å holde disse målene.

Hvorfor er dette et problem? Jo det er et problem for næringslivet og det er et problem for grunnlaget for økonomisk vekst.

I slike kjønnsdiskusjoner legges det oftest vekt på de feil de finner ved kvinnene, det kommer frem tradisjonelle holdninger, det refereres til biologiske forskjeller osv.

Samtidig sies det at kjønn ikke betyr noe for rekruttering til næringslivet.

Dersom kjønn ikke betyr noe – hvorfor er det da flest menn?

Tall fra Dunn and Bradstreet viser at andel kvinner i styre og ledelse gir god økonomi. Sammenhengen mellom kvinner og lønnsomhet er svært positiv. Se nærmere på disse tallene.

Makt og demokratiutredningen viser til de som sitter i ledelse og styre er menn, borgerlige tilnærmet lik alder og bakgrunn= styringsgrossister. Det er verdt å merke seg at der alle tenker likt er det lite nytenkning!

Kvinner er i dag i 50% av næringslivet og 60% kvinner på høyskoler og universiteter. Det er nok å hente av her.

Kvinner blir en ubrukt kilde til økonomisk vekst, dynamikk og arbeidsplasser.

Investeringsmiljøer fokuserer særlig på teknologi og utelater dermed kvinnelige innovatører og deres behov!

ALLE arbeidsplasser er viktige.

Vi må behandle kvinner der kvinner er i flertall like seriøst som næringer der menn er majoriteten.

Kvinner har ikke tilgang på kapital i noe stort omfang. Kvinner etablerer også alt for ofte enkeltmannsforetak da de ikke har de 100.000 til å starte aksjeselskap. De er derfor veldig utsatt.

Davøy la også vekt på trygderettigheter, sosiale trygdegoder, arbeidsgiver avgift og at selvstendig næringsdrivende skal ha muligheter for å ha omsorg for sin familie.

Det kommer er høringsuttalelse til høsten. Håper på konstruktive innspill der.

Stortinget har besluttet seg om 40% regelen, dette r et stort fremskritt for likestillingsarbeidet. Næringslivet har desverre fulgt denne regelen lite opp. Loven blir implementert om dette ikke følges opp.

Hun er opptatt av alle sider av likestilling. Vi må ha flere menn inn i barnehager, for mange barn mangler mannlige forbilder.

Bitten Schei oppfordret Laila Davøy til å ta med seg behovet for politisk trykk på dette temaet som seminaret belyser tilbake til sitt departement slik at det kan få samme trykk som det gjør på 40% regelen i styrer.

Forsker Anne Grethe Solberg fra BI:

Redegjorde for Innovasjon Norge studie fra 2003:

"Kvinner, innovasjon og kommersialisering"

Målet med undersøkelsen var å finne suksesshistoriene.

De 78 respondentene som var med i oppgaven har til sammen en omsetning på 596 millioner. Omtrent 7 millioner per virksomhet.

Yrkene de hadde etablert seg i var "nye" for kvinner. -læring Næringsmidler Design, Olje/gass, tekstil HR-rådgivning, kommunikasjon.

Metoden deres var nisjekonsept- der flere mente de hadde verden som marked. Behovsanalyse- med tette relasjoner til kundene sine. Skreddersøm og kvalitet er stikkord for disse bedriftene.

Nettverk er et suksesskriterie for disse kvinnene, der de fleste organiserte seg gjennom nettverk.

Det blir i undersøkelsen lagt mye vekt på den reproduktive sfære. For mange av disse kvinnene var mannen svært viktig. 90% var gift og 66% hadde barn, disse kvinnene hadde en sterk inkluderende holdning

Solberg viser til et sterkt potensiale å satse på kvinner, innovasjon og entreprenørskap.

Utfordringer:

- Vi MÅ senke barrierene for oppstart
- Kvinneandelen stiger innenfor tradisjonelle næringer – her må kvinner komme til og kunne starte selv.
- Det må motiveres til eskalering.
- Kvinner må få hjelp til å spille på samme banehalvdel som menn:
 - Tilgang til kapital
 - Kunnskap om ledelse og organisasjon
 - Kunnskap om IT
 - Håndtere krav til regelverk
 - Mentoring

Investorer diskriminerer kvinner.

Tiltak:

- Forskning kreves på dette feltet. Hva er kvinners referanser? Hvilke midler trengs til dette. Må se nærmere på business konsept kvinner forholder seg til
- Vi må ansvarliggjøre virkemiddelapparatet.
- Stigmatisere
- Økonomiske nettverkløsninger

Kvinner har en annen organisasjonsform.

Generalsekretær Tove Storrødvann – Akademikerne:

Sosiale rettigheter for gründere

- Ytelser i forbindelse med sykdom, svangerskap, fødsel, omsorg for syke barn
- Inntektsbortfall ved arbeidsledighet
- Pensjon – supplementer til folketrygdens alders- og uførepensjon
- av selskapsform – A/S eller selvstendig næringsdrivende?

Hvorfor er dette viktig?

- Verdiskapning
Kvinnen velger bort gründerrollen, samfunnet går glipp av nyskapning og arbeidsplasser
- Barnepolitikk
Kan vi leve med at staten gir ungene til gründere/næringsdrivende mindre foreldreomsorg enn andre barn
- Likestilling
Karriereløp
Eierskap og makt
Selvstendig næringsvirksomhet som springbrett
Nye tilknytningsformer i arbeidslivet, 35% av bedriftene kjøper tjenester som alternativ til å ansette selv

Sykepenger under svangerskap

Arbeidstakere – arbeidsgiverperioden dekkes av folketrygden 100% inntil 6G
Selvstendig næringsdrivende – 65% av inntil 6G etter 16 dager

Svangerskapsenger

Arbeidstakere – 100% inntil 6G
Selvstendig næringsdrivende – 65% inntil 6G

Fødsels- og adopsjonspenger

Arbeidstakere – 100% inntil 6G i 42/52 uker
Selvstendig næringsdrivende – 65% inntil 6G i 42/52 uker

Omsorgspenger

Arbeidstakere – rett til lønn/dekning fra folketrygden
Selvstendig næringsdrivende – ingen rettigheter

Inntektsbortfall - arbeidsledighet

- Arbeidstakere – dagpenger (inntil 90% x6G)
- Selvstendig næringsdrivende – får ikke dagpenger
- Selvstendig næringsdrivende over 64 år – får dagpenger

- Visse unntak – dagpenger i etableringsfase

Pensjon

- Dagens ordninger som kan supplere folketrygden for selvstendig næringsdrivende
- Pensjonsbestemmelsene – konsekvenser for mobilitet
- Selvstendig næringsdrivende og pensjonsreformen

Hvem skal passe barna når de er syke. Hva skal kvinner som ønsker barn velge? Må kvinner virkelig være 40 år, ferdig med barn og ha en rik mann før de starter med den bedriften de ønsker å starte?

Ønsker å få til et fadderskap med kunnskap om hva det kreves å starte – kort og godt en gründerassistent.

Viktig å merke seg at med dagens ordninger vil flere bedrifter også bety færre barn- dette blir et null sum spill som ingen har noe nytte av. Skal vi ta verdiskapning på alvor må vi legge alle forhold til rette og da er de sosiale trygdeordningene viktig.

I dag er det en alt for sterk fokus på ansatt kulturen og ikke på en arbeidskaperkultur.

Vi må skape gode overgangsordninger for de som ønske å gå fra arbeidstaker til arbeidsskaper.

Menn er styregrossister – de snakker et ulikt språk.

Kvinner er og skal være ulike.

INNSPILL FRA DE POLITISKE PARTIENE – DEL 2

Rita Tveiten, Ap:

- Refererte til Stortingsproposisjon 51 og vektla at på politisk side må man ta vare på enigheten om målene.
- Det må lages virkemidler rettet mot kvinner.
- Skal vi øke verdiskapning må flere skape arbeidsplasser.
- Vi må bedre sosiale rettigheter for gründere betraktelig.
- De som kjenner hvor skoen trykken mot utfordre politikerne på alle plan særlig på kommunalt plan.
- AP ønsker en nasjonal handlingsplan velkommen.

Ulf - Erik Knudsen, FrP:

- Noen ting er sentrale i denne debatten: kunnskap, kapitalmuligheter, skatteavgifter, papirmølle, forskningsinnsatser, tomter, lokaler, arbeidskontorene, informasjon og ordninger for gründervirksomhet. Dette er utfordringer for alle gründere.
- Skolene må få mer positive holdninger.
- Vi må skape flere næringslivshelter og få bukt med den iboende Janteloven hos nordmenn.
- FrP har ikke tro på å spore verdiskapning og entreprenørskapsdebatten inn på kjønn.

- FrP velger å ikke stå bak en nasjonal handlingsplan.

Linda Hofstad, Høyre:

- Hun savner kvinnelige lobbyister, alt for få kvinner som benytter muligheten til å påvirke politikerne. Får alt for få innspill fra kvinner til f.eks partiprogrammene.
- Vektla at mangfold ikke er ensbetydende med kjønn.
- Hun lover å følge opp målet om en nasjonal handlingsplan for kvinners innovasjonskraft og entreprenørskap.
- Oppfordrer nettverkene til å gå direkte på Børge Brende.
- Kan ikke love noe på vegne av Høyre, men skal ta det med til stortingsgruppa si.

Henriette Westhrin, SV:

- Slike seminarer må det bli flere av
- Spørsmålet er hvordan få flere kvinnelige gründere og legge til rette for å oppnå disse målene.
- Tror denne kampen trenger særegne tiltak da det er med dette temaet som andre f.eks slik som lik lønn; alle er enige om det, men vi kommer ikke videre.
- Hun legger vekt på at detter en sak de ulike aktørene ikke kan løse alene. Det må komme gjensidige betingelser for det er alt for fort gjort å skyve ansvar over på andre. Dette initiativet må fortsette i denne banen.
- Det er veldig viktig å virkemiddelapparatet rettes mot kvinner – vi kan ikke fortsette å bare kvotere menn til virkemiddelapparatet.
- Det er en lang rekke midler som må til , vi må få bedre og billigere barnehageplasser, menn må ta mer ansvar i hjemmet, sosiale trygdeordninger, m.m.
- Støtter en tiltak som en nasjonal handlingsplan

May Helen Molvær Grimstad, KrF:

- Det vi gjør her er å diskuterer kvaliteten vi ønsker i samfunnet fremover.
- Vi må få best presentasjon på alle plan for kvinner og menn.
- Vi har alt for mange menn med ensartet bakgrunn på de samme stedene.
- Vi trenger et robust og næringsdyktig næringsliv og til dette trenger vi en allsidig representasjon.
- Vi må fordele kompetansen.
- Stiller spørsmål om en plan er rette veien å gå.

Olaf Thommesen, Venstre:

- Problemet med innovasjon og nyskapning er at alle snakker om det men ingen gjør noe med det.
- Det lave antallet kvinnelige entreprenører er bare en delproblemstilling av den helhetlige lave OECD plasseringen til Norge.
- Venstre er primært opptatt av hvordan vi kan øke etableringer av bedrifter generelt.
- Venstre er mest opptatt av hva vi skal gjøre for at den enkelte mann og kvinne kan få utspring for sine gründerambisjoner.
- Det er forskjell vi ikke kan komme utenom: kvinner blir gravide og kvinner ammer.
- Trygderettigheter til gründere generelt må belyses.

- Grundermachosistisk- der du utsetter deg selv og andre for risiko. I dag må du være suicidal i tillegg.
- Det er skjevt fordelt mellom kjønnene i forhold til arbeidstakere.
- Trygderettigheter må likestilles.
- Han frykter at en nasjonal plan for kvinner spesielt kan være en avsporing av den helhetlige jobben for mer etablering i Norge. Men dersom den blir en del av en helhetlig plan, er han positiv.

Kommentarer avslutningsvis:

- I februar 2004 ble Innovasjon 2010 lansert , 4 linjer ble tildelt kvinnelig innovasjons og entreprenørskap.
- Vi må få denne planen/kvinneperspektivet inn i Innovasjon 2010.
- Vi må sette søkelys på ulikheter mellom kvinner og menn.
- Kan vi planlegge inn i fremtiden uavhengig av politiske ledere?
- Det er store forskjeller mellom posisjonene og mellom situasjonen mellom kjønnene.
- Vi må gjøre forskning og analyse av hva situasjonen er.
- eforum v/Fosse: hun skulle ønske at hun kunne slippe å jobbe med likestilling – men vi må erkjenne virkeligheten.
- Venstre v/Thommesen frykter en avsporing fra det store problemet.
- Vi må ta tak i det vi kan gjøre noe med og det vi må jobbe med og forandre i samfunnet over tid.
- Arbeidslivet forandrer seg, de store bedrifter har lært seg å bruke trygdesystemene. SMB har store utfordringer foran seg.
- Venstre er særlig bekymret for den generelle mangelfulle etableringen av nye bedrifter.
- Det mangler et fokus på de små bedriftene.
- Løsninger, muligheter og særlig utfordringer må behandles.
- Selvdrevne nettverksgrupper er svært viktig i arbeidet fremover.